

עוד רוצה להתפשט, ויוצאים מן המקום הזה אש ומים ורוח, כמו שנתבאר, ונעשים קול אחד שיוצא בחוץ ונשמע, כמו שנתבאר. אז משם ולהלן זהו חוץ. הרי בפנים הוא בחשאי, שלא נשמע לעולמים. עכשו שנשמע הסוד נקרא בחוץ. מכאן צריך אדם להתקין את מעשהו ולבקש.

ברחבות - מי הרחובות? זה הרקיע שהוא שבו מאירים כל הפוככים, והוא המעין שאין מימיו פוסקים, כמו שנאמר (בראשית ב) ונהר יצא מעדן להשקות את הגן. והוא רחובות, ושם תתן קולה, עליונה ותחתונה, והכל אחד.

ומשום זה אמר שלמה, (משלי כד) הכן בחוץ מלאכתך ועתדה בשדה לך וגו'. הכן בחוץ, כמו שנאמר, שכתוב בחוץ תרנה, שהרי מכאן עומד המעשה להתתקן ודבר לשאלה, שכתוב (דברים ד) כי שאל נא לימים ראשנים וגו', ולמקצה השמים ועד קצה השמים.

ועתדה בשדה לך - זו השדה אשר ברכו ה'. ואחר שידע האדם את סוד החכמה ויתקין את עצמו בה, מה כתוב אחר כך? ובנית ביתך. זו הנשמה של אדם בגופו, שיתתקן ויעשה איש שלם. ועל כן, כשחפר יצחק ועשה באר בשלום, לאותו השלום [שיתיה שלם] קרא רחובות, והכל פראוי. אשרי הצדיקים שמעשיהם לקב"ה לקים את העולם, שכתוב כי ישרים ישפנו ארץ, ישפנו ארץ, והרי פרושה. ויהי פי זקן יצחק. אמר רבי שמעון, כתוב (בראשית א) ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה. הפסוק הזה בארוהו

תו בעיא לאתפשטא, ונפיק מהאי אתר אשא ומיא ורוחא, כמה דאתמר. ואתעביד חד קלא דנפקא לבר ואשתמע, כמה דאתמר. פדין מתמן ולהלן איהו חוץ, דהא לגו בחשאי איהו דלא אשתמע לעלמין, השתא דאשתמע רזא, אקרי חוץ, מכאן בעי בר נש לאתקנא בעבידתיה ולשאלא.

ברחובות, מאן רחובות, דא ההוא רקיעא דביה כל ככביא דנהרין, ואיהו מבוועא דמימוי לא פסקין. כמה דאת אמר, (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, ואיהו רחובות. ותמן תתן קולה, עלאה ותתאה וכלא חד.

ובגין דא אמר שלמה, (משלי כד) הכן בחוץ מלאכתך ועתדה בשדה לך וגו'. הכן בחוץ, כמה דאתמר. דכתיב בחוץ תרונה, דהא מכאן קיימא עבידא לאתתקנא ומלה לשאלה, דכתיב, (דברים ד) כי שאל נא לימים ראשונים וגו', ולמקצה השמים ועד קצה השמים.

ועתדה בשדה לך, דא (בראשית כד) שדה אשר ברכו יי. ובתר דינדע בר נש רזא דחכמתא ויתקין גרמיה בה, מה כתיב אחר, ובנית ביתך. דא נשמתא דבר נש בגופיה, דיתתקן ויתעביד גבר שלים. ועל דא פד חפר יצחק ועבד בירא בשלם, לההוא שלם (נ"א למטוי שלים) קרי ליה רחובות, וכלא כדקא יאות. זכאין אינון צדיקנא דעובדיהון לגבי קדשא בריך הוא לקיימא עלמא. דכתיב, (משלי ב) כי ישרים ישפנו ארץ, ישפנו ארץ. והא אוקמוה.

ויהי כי זקן יצחק (בראשית כד). אמר רבי שמעון פתיב, (בראשית א) ויקרא אלהים לאור יום

וּנְתַבָּא. אַבְל בַּא רָאָה, כֹּל מַעֲשֵׂי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כֹּלָם הֵם דְּבָרֵי
אֱמֶת, וְהַפֶּל בְּסוּד עֲלִיּוֹן. וְכֹל דְּבָרֵי
הַתּוֹרָה כֹּלָם דְּבָרֵי אֱמוּנָה וְסוּדוֹת
עֲלִיּוֹנִים פְּרָאוּי.

וְכַא וְרָאָה, לֹא זָכָה יִצְחָק כְּמוֹ
אֲבָרְהָם, שֶׁלֹּא סָמוּ עֵינָיו וְלֹא כְּהוּ.
אַבְל כְּאֵן הוּא סוּד עֲלִיּוֹן, סוּד
הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר, שֶׁכְּתוּב
וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם. זֶה
אֲבָרְהָם, שֶׁהוּא אוֹר הַיּוֹם, וְאוֹרוֹ
הוֹלֵךְ וּמֵאִיר וּמִתְחַזֵּק בְּתַקְוֵת הַיּוֹם.
וּמִשּׁוּם כֶּף מַה פְּתוּב? וְאֲבָרְהָם
זָקֵן כִּי בֵּימֵים, בְּאוֹתָם הָאוֹרוֹת
שֶׁמֵּאִירִים. וְהוּא זָקֵן, [וּמֵאִיר אוֹ הוֹלֵךְ
וּמֵאִיר] כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר (מְשַׁלֵּי ד) הוֹלֵךְ
וְאוֹר עַד גִּבּוֹן הַיּוֹם, וּמִשּׁוּם כֶּף
וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם. וְלַחֲשׁוֹף
קָרָא לְלֵילָה - זֶה יִצְחָק, שֶׁהוּא
חֲשׁוֹף, וְהוּא הוֹלֵךְ לְקַבֵּל לְתוֹכוֹ אֶת
הַלֵּילָה. וּמִשּׁוּם כֶּף, כִּשְׁהוּא זָקֵן
מַה פְּתוּב? וַיְהִי כִי זָקֵן יִצְחָק
וַתִּכְהֶינּוּ עֵינָיו מֵרָאָה. כֶּף זֶה וְדָאֵי,
שֶׁרָצָה לְהַחֲשׁוֹף וּלְהִדְבֵּק [בַּחֲשׁוֹף]
בְּדַרְגָּתוֹ פְּרָאוּי.

כַּא רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ וְנָשִׁק יָדָיו.
אָמַר לוֹ, יָפָה. אֲבָרְהָם מֵאִיר מֵצַד
שֶׁל דַּרְגָּתוֹ, יִצְחָק נִחְשָׁף מֵהַצַּד שֶׁל
דַּרְגָּתוֹ, וְיַעֲקֹב לָמָּה, שֶׁכְּתוּב וְעֵינָי
יִשְׂרָאֵל כְּבָדוֹ מִזְקֵן? אָמַר לוֹ, כֶּף
זֶה וְדָאֵי, כְּתוּב כְּבָדוֹ וְלֹא כְּהוּ.
כְּתוּב מִזְקֵן וְלֹא מִזְקֵנוּ. אֲלֹא מִזְקֵן
- מִזְקֵן שֶׁל יִצְחָק, מֵאוֹתוֹ צַד
כְּבָדוֹ. לֹא יוּכַל לְרָאוֹת לְהַסְתַּפֵּל
פְּרָאוּי, אַבְל לֹא כְּהוּ. אַבְל יִצְחָק
כְּהוּ וְדָאֵי מִכֹּל וְכֹל, וְנַעֲשֵׂה חֲשׁוֹף,
שֶׁתִּירֵי אֲזַנְתוֹ בּוֹ הַלֵּילָה, וְהַתְקַיֵּם
וְלַחֲשׁוֹף קָרָא לְלֵילָה.

מֵהַהוּא סֵטְרָא כְּבָדוֹ. לֹא יוּכַל לְרָאוֹת, לְאַסְתַּפְּלָא כְּדָקָא חֲזִי, אַבְל לֹא
כְּהוּ. אַבְל יִצְחָק כְּהוּ וְדָאֵי מִכֹּל וְכֹל, וְאַתְעֵבִיד חֲשׁוֹף, דְּהָא כִּדִּין אֲתֵאָחִיד
בֵּיהּ לְלֵילָה, וְאַתְקַיֵּים וְלַחֲשׁוֹף קָרָא לְלֵילָה.

וְלַחֲשׁוֹף קָרָא לְלֵילָה, הָאֵי קָרָא אוּקְמוּהָ
וְאַתְמַר. אַבְל תָּא חֲזִי, כֹּל עוֹבְדוֹי דְקָדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, כִּלְהוּ אֵינוֹן מְלִין דְקָשׁוּט וְכִלְא
כְּרָזָא עֲלָאָה. וְכֹל מְלוֹי דְאוּרֵייתָא, כִּלְהוּ
מְלִי מְהֵימְנוּתָא וְרִזִּין עֲלָאִין כְּדָקָא יָאוּת.

וְתָא חֲזִי, לֹא זָכָה יִצְחָק כְּאֲבָרְהָם, דְלֹא
סָמוּ עֵינָיו וְלֹא כְּהוּ. אַבְל רָזָא עֲלָאָה
אִיהוּ הַכָּא, רָזָא דְמְהֵימְנוּתָא. כְּמָה דְאַתְמַר,
דְכְּתִיב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם, דָּא אֲבָרְהָם,
דְּאִיהוּ נְהוּרָא דִימְמָא. וְנְהוּרָא דִילֵילָה אֲזִיל
וְנְהִיר וְאַתְתַּקַּף בְּתַקְוֵתָא (דף קמב ע"א) דִּיוּמָא.

וּבְגִין כֶּף, מַה כְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית כד) וְאֲבָרְהָם זָקֵן
כִּי בֵּימֵים, בְּאֵינוֹן נְהוּרִין דְנְהִירִין.
וְאִיהוּ סִיב, (ד"א ל"ג וְנְהִיר כִּדִּין אוּל וְנְהִיר) כְּמָה דְאַתְ
אָמַר, (מְשַׁלֵּי ד) הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד גִּבּוֹן הַיּוֹם, וּבְגִין
כֶּף, (בְּרֵאשִׁית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם.
וְלַחֲשׁוֹף קָרָא לְלֵילָה, דָּא יִצְחָק דְאִיהוּ חֲשׁוֹף,
וְאִיהוּ אֲזִיל לְקַבֵּל לֵילָא בְּגוּיָה, וּבְגִין כֶּף,
אִיהוּ כַּד סִיב, מַה כְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית כז) וַיְהִי כִי זָקֵן
יִצְחָק וַתִּכְהֶינּוּ עֵינָיו מֵרָאָה. הַכִּי הוּא וְדָאֵי,
דְכְּבָעָא לְאַתְחַשְׁבָּא וְלֵאֲתִדְבַּקָא (בַּחֲשׁוֹף) בְּדַרְגָּיָה
כְּדָקָא יָאוּת.

אַתָּא רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִיָּה, וְנָשִׁיק יָדָיו. אָמַר
לֵיהּ, שְׁפִיר, אֲבָרְהָם נְהִיר מִסְטְרָא
דְּדַרְגָּא דִילֵילָה, יִצְחָק אֲתִחֲשׁוֹף מִסְטְרָא
דְּדַרְגָּא דִילֵילָה, יַעֲקֹב אֲמָאֵי, דְכְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית מח)
וְעֵינָי יִשְׂרָאֵל כְּבָדוֹ מִזְקֵן. אָמַר לֵיהּ, הַכִּי
הוּא וְדָאֵי, כְּבָדוֹ כְּתִיב, וְלֹא כְּהוּ. מִזְקֵן
כְּתִיב, וְלֹא מִזְקֵנוּ. אֲלֹא מִזְקֵן, מִזְקֵן דִּיִּצְחָק,